

L'episodi pintoresc ha passat a la petita història de les lletres catalanes. L'any 1911, en el seu discurs presidencial dels Jocs Florals de Girona, Eugeni d'Ors va llegir un text sobre Venècia que -segons va descobrir Josep Tharrats- era un plagi de Gabrielle d'Annunzio.

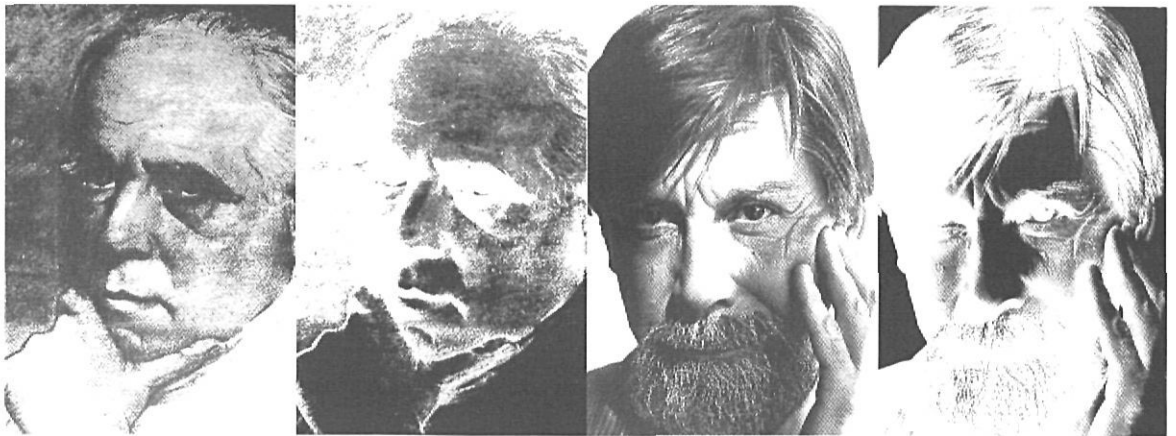
Però aquest episodi -com les nines russes- en porta a dintre un altre, que alhora enllaça amb un altre de molt recent, tots ells lligats de lluny o de prop amb Girona. Ara ja no es tracta de plagis, sinó d'autoplagis; és a dir, de la doble utilització d'un text únic per part del seu autor, amb dues finalitats absolutament diferents.

Primer episodi: Els familiars de Xènius acaben de publicar el llibre *Mis ciutades*, i en ell el famós text sobre Venècia hi apareix íntegre, desproveït de referències gironines i datat

Plagis i autoplagis

"hacia el año 1909". Si hem de creure això, d'Ors hauria escrit prèviament aquest text i, dos anys després, en rebre l'encàrrec de presidir els Jocs Florals de Girona, l'hauria utilitzat com a discurs, afegint-hi unes mínimes al·lusions a la ciutat. Una al començament, encapçalada amb aquella coneguda frase: "Girona, a punta de tardor, no és, en veritat, menys subtil que Venècia en hora de primavera". I una altra, més breu, al final: el primer text parla de temples sumptuosos, com ara Santa Maria della Salute, i el segon afegeix: "com ara la vostra Catedral, gironina".

El segon episodi té com a protagonista Baltasar Porcel. S'ha publicat un llibre sobre el pintor Vayreda Canadell amb un text introductor que, segons la premsa, ha estat "escrit espe-

cialment per l'escriptor mallorquí". Es titula *D'una pintura serena a un nord esvalotat*, i porta data de 1989. Però a la Revista de Girona de setembre-octubre de 1988, i sota el títol *Un paraigua a Elsinor*, hi havia aparegut pràcticament el mateix text, signat també per Porcel. Sembla, doncs, que l'escriptor, en rebre l'encàrrec del llibre, va aprofitar la seva pròpia narració i hi va introduir, gairebé amb forceps, algunes referències al pintor.

Així, per exemple, el protagonista del conte, tancat en una habitació de l'hotel a Elsinor, pensava en veu alta i deia: "Tinc set. Em prenc aquesta ampolla d'aiguardent que hi ha a la nevera". Ara afegeix "...a la nevera, a sota d'un quadre de Vayreda Canadell". O bé, allà on deia que "a cada taula hi havia una espelma, a les parets la pintura d'un prat de cérvols, o el que fossin, i avets", ara diu: "A cada taula hi havia una espelma, a les parets les pintures d'en Vayreda, cinc quadres...". O bé, allà on evocava les seves aventures eròtiques amb

Aurora, ara s'hi afegeix aquest detall: "Precisament l'havia conegut en una exposició de Vayreda Canadell, a Girona. No sé si a ella li agradà aquell art, però a mi m'agrada ella". I així cada dos per tres, fins que el conte s'acaba. Es repeteix, doncs, la història de l'escriptor que s'utilitza a si mateix.

Es repeteix a Girona i, a més, amb una sorprenent fixació veneciana. Si l'argument sencer del discurs de Xènius era la ciutat de l'Adriàtic, ara aquest conte de Porcel ambientat a Elsínor ens porta -en la segona versió- cap al mateix indret: "La Venècia de l'alba, deserta, diàfana, de la tela de Vayreda Canadell de sobre la nevera".

Tot plegat, astúcies i misèries de l'ofici d'escriptor. Lamentables, sobretot, quan algú ha de pagar com a inèdits uns escrits aprofitats.

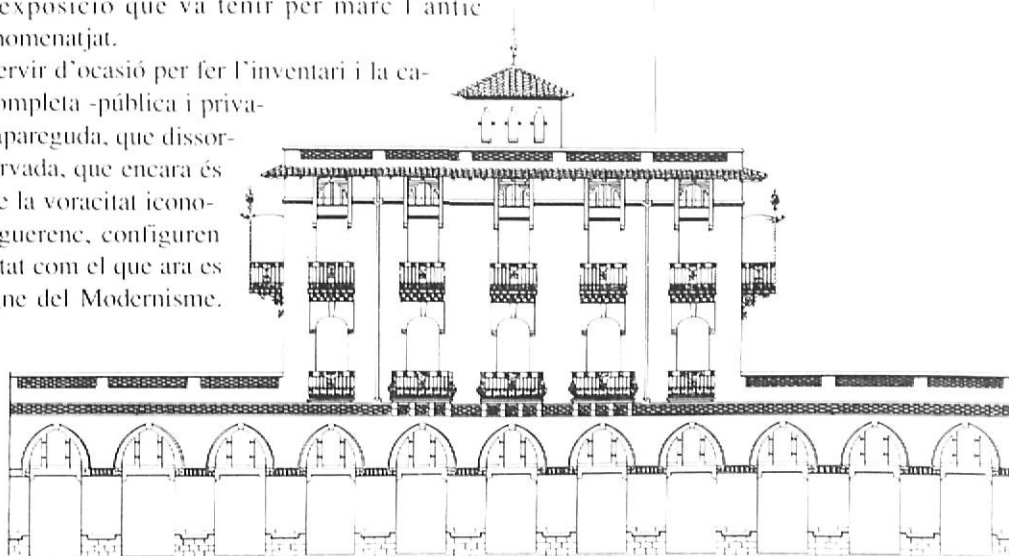
El Quadrat d'Or de Figueres

Aquesta Revista va recordar Josep Azemar en el seu número de novembre-desembre de 1987, amb motiu dels cent anys de l'obtenció del títol d'arquitecte. A les últimes ratlles del seu documentat treball, Enric Tubert demanava que Figueres celebrés degudament el centenari del nomenament d'Azemar com a arquitecte municipal de la ciutat, que s'esqueia l'any 1989. Així s'ha fet amb molt diversos actes, entre els quals destaca l'exposició que va tenir per mare l'antic Escorxador, obra emblemàtica de l'homenatjat.

L'exposició i l'homenatge van servir d'oportunitat per fer l'inventari i la catalogació de l'obra arquitectònica completa -pública i privada- de Josep Azemar; tant de la desapareguda, que dissortadament és molta, com de la conservada, que encara és més abundant. Els edificis salvats de la voracitat iconoclasta, col·locats sobre el plànol figuerenc, configuren una mena de Quadrat d'Or de la ciutat com el que ara es promou a Barcelona sota el signe del Modernisme. En resseguir-lo es fa evident l'afirmació de Tubert: "Imaginar-se la ciutat de Figueres sense les construccions d'Azemar ens és pràcticament impossible; la seva arquitectura forma part de l'essència de la Ciutat". Veritable privilegi aquest de poder comptar amb un home que, al llarg de vint-i-cinc anys d'exercici, ha configurat tan decisivament el seu urbanisme fins a donar-li un estil peculiar i inconfusible.

Oriol Bohigas ha dit que l'arquitectura d'Azemar es caracteritza per la discreció estilística, la voluntat de servei i la dignitat de l'ofici. Amb aquestes tres qualitats es dibuixa una trajectòria exemplar que ha deixat en el teixit urbà de Figueres la seva empremta fecunda.

Ara, després d'anys d'oblit, d'ingritud i de vandalisme, la ciutat recupera amb honor el creador dels trets més nobles i més definitoris de la seva fesomia actual.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ